

СТРАТЕГІЇ ПРЕОБРАЖЕННЯ ЛЮДИНИ ПІД ВПЛИВОМ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ

*Генсіцький Ю.Д., Національний університет біоресурсів і
природокористування України*

Доба постмодерну запропонувала величезний арсенал медіартефактів, що стали знаряддям в такій інтенсифікації преображення людини, її «оцифрування»: електронна пошта, стільниковий зв'язок, широкосмуговий та мобільний інтернет, кіберпростір, текстинг, комп'ютинг, смартмобільні технології, а організаційно-технологічною основою формування медіасередовища життєдіяльності сучасної людини стають медіаінформаційні мережі, тобто засновані на передових електронних технологіях глобальні комп'ютерні, космічні та телекомунікаційні канали зв'язку, обміну, виробництва і розповсюдження інформації, організовані системно-мережовим чином. Розвинулася нова рушійна сила медіагібридизації, що кожного разу повідомляє людям медіастан. Людина доби високої електроніки сприймає світ не прямо й безпосередньо, а крізь провідників представленими різноманітними «медіа-пристроями». Величезні потоки даних, що надходять від «медіа-пристроїв», людина переробляє за допомогою різних колективних суб'єктів з мозокоподібними органами комунального користування [1].

В епоху постмодерну, з усім доступним гігантським арсеналом інструментів впливу на весь комплекс біо-психо-соціо-духовних вимірів людини, преображення людини можна здійснювати з різними соціо-гуманітарними цілями за різними векторами. Найбільш радикальна стратегія медіапроеображення людини нашого часу, що розробляється трансгуманістами, розвивається на базі досягнень нано-біо-нейро-медіа-комп'ютерних та інших наук. Трансгуманісти впевнені, що закономірним продуктом такого преображення стане людина, іменована неологізмом «постлюдина».

Постлюдина – гіпотетичний образ майбутнього людини, яка відмовилась від звичного людського вигляду в результаті впровадження передових технологій: інформатики, біотехнології, медицини і т.д. Таке уявлення постлюдини сформувалось в лоні трансгуманізму, міжнародного інтелектуального та культурного руху в підтримку використання науки і технологій для вдосконалення людських розумових та фізичних можливостей [1].

Існує кілька, на думку Хоружого, не дуже вдалих визначень того, що таке постлюдина. Найчастіше зустрічаються такі дефініції: «...гіпотетичний образ майбутньої людини, який втратив звичний людський вигляд в результаті впровадження передових технологій», «... нащадок людини, модифікований до такої міри, що вже не є людиною» або навіть «... людина, генетично змінена і пок-

ращена до стану, що не вкладається в рамки людської істоти» [3]. Сам Хоружий дає таке визначення постлюдини, як «того, хто на підході», оскільки реально на сьогоднішній момент можна говорити тільки про ті шляхи, по яких до нас підходить ця сама «постлюдина». Кіборг, Мутант, Клон – три версії постлюдини, до кожної з яких ведуть певні медіатехнологічні практики, що сьогодні вже активно розвиваються і викликають при цьому настільки ж активні заперечення і сумніви.

Преображення людини на сьогодні вже можна спостерігати за двома напрямками. Так ми вже можемо бути свідками вживлення в тіло і мозок комп'ютерних імплантатів, чіпів: від протезів різних органів, до пристроїв, що підсилюють фізичні, сенсорні, когнітивні здібності людини, і далі – до перспективи, коли ділянки мозку замінюються машинними елементами.

Другий процес не здається настільки революційним, але, як зазначають психологи, вимикаючи людину з реальності, він володіє потенційно більш глибоким впливом і, зокрема, ефективно розріджує, роздрібнює соціальну фактуру. Перехідним етапом на цьому шляху є створювана віртуальна реальність. Прогнози стосовно цього напрямку преображення Реймонд Курцвейл описав ще в

1999 р.: «Ваші нейронні імплантати забезпечать симулювання сенсорного вводу віртуального середовища і вашого віртуального тіла безпосередньо в ваш мозок. Типовий «веб-сайт» буде віртуальним середовищем, яке сприймається без всяких зовнішніх пристроїв. Ви подумки робите вибір і входите в обраний вами світ [4]».

Входження в світ Мутантів зв'язується з наступним технологічним щаблем: впровадженням генної інженерії зародкових шляхів, яка буде розвинена, за прогнозами, приблизно до 2020 р. В клітинах зародкового шляху – повний обсяг генетичної інформації, і тому на цьому ступені відкривається можливість маніпулювання всім доступним спадковим матеріалом. Іншими словами, тут вже цілком може розгорнутися генетичне дизайнерство – використання генного матеріалу різних видів, проектування і виробництво широкого асортименту генетичних конструктів. Априорі, вони можуть як завгодно далеко відхилитися від Людини в усьому – у своєму генотипі, фенотипі, психоінтелектуальних характеристиках. Порівняно з кіборгами, гібридами всього двох «батьків», Людини і Машини, тут виникає набагато більше змішання, велика дезорієнтація. За прогнозом Фукуяма: «Ми перемішаємо гени людини з генами стількох біологічних видів, що вже не будемо ясно розуміти, що ж таке людина» [2].

Що стосується клонів, то Фукуяма створення їх відносить до найнебезпечніших і неприпустимих практик: «Є речі, які повинні бути заборонені беззастережно. Одна з них – репродуктивне клонування, тобто клонування з наміром створити дитину». В основі «моральні причини», що полягають в тому, що

«клонування – дуже неприродна форма розмноження», яка спричинить «неприродні відносини між батьками та дітьми», і «практичні причини», що складаються в перспективі розвитку, слідом за клонуванням, цілого ланцюжка інших сумнівних практик [2].

Медіа електронної ери, що прийшли на зміну традиційним медіа, породили грандіозну ударну хвилю, яка нині глибоко і багатопланово перетворює не тільки глобальне соціоприродне середовище проживання землян, але і саму людину в повноті всіх її біо-, психо-, соціо-духовних вимірів. Саме медіа, в гранично широкому сенсі, є інструментом та реальністю формування і практики відображення природи людини, її сутності. Весь процес преображення людини відбувався в тісному зв'язку з еволюційними змінами медіасередовища. Могутній вплив цифрового медіа на всі структури людської реальності, її біо-соціо-психо-духовні аспекти, формує новий образ людства – постлюдства.

Література:

1. Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Мороз О.Я., Озадовська Л.В., Беліченко А.В. Індустрія наукових знань: вплив на соціогуманітарну сферу. Монографія – К.: УкрСІЧ, 2015. – 407 с.

2. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее. Последствия биотехнологической революции. – М.: ООО “Издательство АСТ”: ОАО “ЛЮКС”, 2004.

3. Хоружий С.С. Проблема постчеловека, или трансформативная антропология глазами синергической антропологии / С.С. Хоружий // Хоружий С.С. Философские науки. – 2008. – № 2. – С. 10 – 31.

4. R.Kurzweil. The age of spiritual machines. London, 1999. P.182.

5. T.Peters. The soul of trans-humanism // Dialog. A Journal of Theology. 2005. V.44(4). P.384.